

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Навчально-науковий інститут № 3

Кафедра психології, соціології та педагогіки

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни *Юридична психологія*
обов'язкових компонент
освітньої програми першого рівня вищої освіти

053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції)

за темою – ПСИХОЛОГІЯ ЗЛОЧИННИХ ГРУП

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від № 14.08.2024 року № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 09.08.2024 року № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри психології, соціології та педагогіки
(протокол від 08.07.2024 року № 13)

Розробник:

1. Доцент кафедри психології, соціології та педагогіки ННІ № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцентка – Доценко В.В.

Рецензенти:

Ларіонов С.О. – начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного
факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат
психологічних наук, доцент;

Мілорадова Н.Е. – професор кафедри психології, соціології та
педагогіки ННІ № 3 ХНУВС, доктор психологічних наук, професор.

План лекції:

1. Психологічна характеристика злочинної групи
2. Організовані злочинні групи та їх класифікації
3. Кримінальна субкультура та її основні елементи
4. Заходи профілактики і протидії втягнення неповнолітніх у злочинні групи.

Рекомендована література:

Основна:

1. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І.В. Жданова, П.В. Макаренко, Н.Е. Мілорадова та ін. ; за заг. ред. І.В. Жданової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2014. 516 с.
2. Юридична психологія : підручник / за заг. редакцією О.М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2018. 684 с.
3. Максименко С.Д., Медведєв В.С. Юридична психологія : підручник. Київ : ВД "Слово", 2018.
4. Шепітько В.Ю., Коновалова В.О. Юридична психологія : підручник. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2019.

Допоміжна

1. Жерж Н. А. Пошуковий портрет злочинця: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2014. №2 (65). С. 172-179.
2. Новікова К. М. Психологічні особливості злочинця з насильницькою спрямованістю. *Юридична психологія*. 2015. № 1. С. 198-206.
3. Пчеліна О. В. Причини та умови, що сприяють учиненню економічних злочинів. [Електр. ресурс]: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?.
4. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 432 с.

Текст лекції

1. Психологічна характеристика злочинної групи

Як свідчать факти, групові злочини складають від 25% до 30% усіх злочинів (2008-2009 рр.). Найбільш стійкі злочинні групи виникають з метою здійснення розбійних нападів, грабувань, крадіжок та хуліганських дій.

У юридичній психології під **злочинною групою** прийнято розуміти неофіційну сукупність людей, які разом діють та їх дії спрямовані на досягнення кримінальної мети.

Злочинна група – це неформальне антисуспільне об'єднання двох або більше осіб для спільного вчинення злочинів.

За злочини здійснені у складі групи передбачається більш сурове покарання. У психологічному сенсі суспільна небезпечність злочинних груп збільшується внаслідок того, що:

- учасники груп надають один одному психологічну допомогу і підтримку, тому кожен почуває себе впевнено;
- у групі швидше відбувається передача та засвоєння злочинного досвіду;

- учасники групи вбачають у ній можливість захиститися від правоохоронних органів.

Причини об'єднання декількох осіб у злочинну групу

- 1) неможливість вчинити злочин самому чи складність діяти інакше;
- 2) спільність сформованих антисуспільних (злочинних) інтересів учасників груп;
- 3) особисті неформальні зв'язки і стосунки учасників у минулому;
- 4) на основі неформальних об'єднань у сфері побутового спілкування (за місцем проживання), що виникають завдяки симпатіям, емоційній привабливості, спільності поглядів та інтересів;
- 5) можливість впливу осіб, що мають злочинний досвід і часто виступають ініціаторами створення злочинних груп.

Закономірності функціонування злочинних груп:

1) добровільність об'єднання учасників для здійснення злочинної діяльності. Вона безсумнівна навіть у випадках, коли окремі особи залучаються за допомогою психологічного тиску, втягуються в групу проти їх волі, оскільки рішення про свою участь чи неучасть, в результаті, приймається людиною свідомо і самостійно;

2) розвиток групи від простого об'єднання двох чи більше осіб для вчинення одиничного злочину (ситуативні та тимчасові групи) до більш складних і організованих форм злочинних об'єднань, діяльність яких стає все більш цілеспрямованою, утаємниченою, жорстокою.

Лише в окремих випадках розвиток групи може призупинитися чи зупинитися зовсім (наприклад, при арешті лідера, втраті незамінних учасників, прийнятті деякими учасниками рішення про припинення злочинної діяльності). Ймовірність саморозпуску злочинної групи слід оцінювати як дуже низьку, оскільки розрив із групою завжди утруднюється негативним ставленням інших учасників, острахом помсти, розправи та ін.;

3) удосконалення функціонально-психологічної **структури**: склад учасників стабілізується, визначається злочинна спеціалізація (злочинні плани та об'єкти злочинних домагань). Із завершенням інтеграційних процесів в злочинній групі встановлюється жорстка внутрішня організація та система взаємних зобов'язань; чітко розподіляються функції і ролі; визначається система норм і правил поведінки.

Структура злочинної групи – одна з найбільш головних характеристик і може бути описана за допомогою соціометрії, ролей та організаційного підходу.

На певному етапі розвитку в організаційній структурі групи з'являється **лідер**, який очолює ієрархію «домінування - підлеглість».

Нижче в груповій структурі знаходяться **відповідальні виконавці** – керівники окремих підгруп чи виконавці окремих операцій, що, як правило, мають злочинний досвід та певні організаторські здібності.

Підлегле становище в групі обіймають **виконавці**, які спеціалізуються на окремих діях та операціях, реалізуючі лише частину загального групового плану.

Окрім того, у більшості злочинних груп є так звані «*опозиціонери*» - ті, що претендують на роль лідера за своїми особистісними якостями та рівнем домагань, або ж такі, що мали і втратили провідні позиції в групі: вони демонструють готовність замістити лідера, генерують конкуруючі плани та уявлення, прагнучи до створення мікрогруп і т. ін. Незважаючи на це, при вчиненні злочинів «опозиціонери» демонструють конформізм та повну групову ідентифікацію.

Приклад (поведінка щурів, ієрархія, експеримент НансіДідьєДезор)

2. Організовані злочинні групи та їх класифікації

За віковою ознакою виділяють наступні кримінальні групи: неповнолітніх:

- дитячі асоціальні групи (8-11-літні);
- підліткові кримінальні групи (11-15-літні);
- юнацькі кримінальні групи (15-17-літні).

Більшість кримінальних груп складаються з дорослих людей та молоді. Середній вік таких груп становить 20-40 років.

Групова злочинність проявляється у двох формах:

- проста групова злочинність – злочинний результат досягається узгодженими діями кількох осіб;
- організована групова злочинність (мафія) – злочинний результат досягається діяльністю групи осіб, об'єднаних в організацію, яка має структуру, спеціально пристосовану для скоєння злочинів.

У порівняно **простих** організованих злочинних формуваннях відносини учасників будуються за схемою: ватажок - рядові виконавці (як правило, всього від 3 до 10 осіб), причому роль кожного і тут, як правило, заздалегідь визначена. Типовими видами злочинних занять для таких груп є крадіжки, шахрайство, грабежі, розбої, часом бандитизм.

Прості злочинні групи — групи чисельністю 2—4 чоловік, що мають загальну злочинну мету. Структура групи визначається особистісними якостями членів групи (рольовий характер) або характером злочинної діяльності. У цих групах часто немає яскраво вираженого лідера, взаємини носять партнерський і довірчий характер, а рішення про здійснення злочинів приймаються й потім реалізуються спільно.

Організовані злочинні групи — це багаточисельне злочинне співтовариство, яке поєднує у своїх рядах десятки та сотні осіб, які активно займаються злочинною діяльністю.

В основі формування організованих злочинних груп знаходяться два принципа: територіальний та етнічний.

Територіальні злочинні групи створюються в мікрорайоні, місті, регіоні. Такі угруповання мають назви: “команда”, “бригада” та мають чітку структуру та сувору дисципліну.

До структури таких злочинних товариств входять: лідер («авторитет»), збирачі «податі», бійці.

Аналогічну структуру має і етнічно організована злочинна група. Але її особливість полягає в тому, що найбільш важні “посади” займають представники

відповідного етносу. Так, відомі такі етнічні злочинні угруповання, як чеченська, абхазська, татарська азербайджанська та інші.

Предкримінальні групи — це спільноти неповнолітніх і молоді, які спочатку утворюються не з метою здійснення злочинів, а заради задоволення якихось потреб на емоційно-психологічній основі. Членів таких груп зв'язує спілкування, спільне проведення дозвілля за місцем проживання, навчання або роботи. У переважній більшості це дворові компанії. Для них характерна антигромадська орієнтація й деякі форми девіантної поведінки, хоча до пори до часу вони можуть не робити злочинів.

Дворова компанія на етапі свого становлення, є *дифузною* групою: склад її учасників не постійний, серед членів групи немає єдності в розумінні групових цілей і завдань, немає стійкої структури й твердих правил поведінки.

Головна причина прагнення увійти у дворову компанію - це «психологічна ізоляція підлітка» і необхідність її компенсації. Спонукальними ж мотивами можуть бути й помилкове почуття дорослості, бажання самоствердитися або знайти психологічний захист, мати заступництво, щоб потім через дорослих заступників впливати на підліткове мікросередовище.

Механізм формування злочинної поведінки описаний в 40-х роках Едвіном Сатерлендом у *концепції «диференційованих зв'язків»*, або, як її образно називають, теорії «дурної компанії». Основні тези:

- ✓ злочинній поведінці вчать, взаємодіючи в процесі спілкування з іншими людьми;
- ✓ навчання злочинній поведінці відбувається головним чином у групах;
- ✓ чим більш часті й стійкі зв'язки індивіда з моделями злочинної поведінки, тим більша ймовірність того, що індивід стане злочинцем.

Предкримінальні групи функціонують не більше трьох років. Багато членів дворової (вуличної) компанії протягом цього часу дорослішають, женяться, міняють спосіб життя. Але деякі розпадаються на прості злочинні групи по 2-5 чоловік або починають входити в організовані злочинні угруповання мікрорайону, міста.

3. Кримінальна субкультура та її основні елементи

Субкультура (від лат. “sub” – під) – це частина основної культури. **Кримінальна субкультура** – це духовне життя відносно обмеженої частини суспільства, яка має кримінальну спрямованість та притримується кримінальних традицій і звичок. Кримінальній субкультурі притаманні такі риси, як використання жаргону, татуювань, виконання неформальних норм поведінки та особливості проведення дозвілля.

К.С. об'єднує правопорушників, виступає у якості регулятора їх поведінки. Її небезпека в тому, що вона спотворює суспільну свідомість, трансформує злочинний досвід, розхитує добропорядність населення, блокує процес соціалізації молоді, формує суспільну думку про доцільність порушення певних правових норм (наприклад, відхилення від податку), створює позитивний імідж деяким категоріям злочинців і, навпаки, засуджує громадян, що сприяють правозастосовним органам у їхній затримці.

Специфічним елементом кримінальної субкультури є **стратифікація** – поділ людей на умовні ієрархічні групи у залежності від авторитету, відносно реальної влади в кримінальному середовищі. Наприклад, Найбільш чітко стратифікація кримінального середовища представлена в пенітенціарних установах, але вона зберігається й після звільнення з місць позбавлення волі. На вершині піраміди – лідери

1. *Лідери* кримінального середовища і їхніх послідовники (злісні порушники режиму, найбільш агресивні особистості).

2. *Середняки* («мужики») — приймають кримінальну ідеологію, підтримують лідерів матеріально, але активно субкультуру не відстоюють, в основному дотримуються установленого режиму, працюють на виробництві, прагнуть до умовно-дострокового звільнення.

3. *Актив* — представники даної групи порушують одну з головних кримінальних заповідей — не співробітничати з адміністрацією. Тому в соціальному середовищі засуджених вони не мають авторитет, випробовують на собі постійний тиск злісних порушників режиму. Але їх активно підтримує й захищає адміністрація установи, тому з ними змушені вважатися.

4. *Знедолені* — засуджені з найбільш низьким соціальним статусом. Їхній спосіб життя не лише вступає в протиріччя із кримінальною ідеологією, але не схвалюється й адміністрацією установи. Ця група не однорідна: у неї входять засуджені, що допустили порушення обов'язкових кримінальних норм (наприклад, ті, що крали продукти харчування у своїх - «крысятники»); не приійшли «прописки» при надходженні в слідчий ізолятор або колонію; неохайні («чушки»); запідозрені у виказуванні («стукачі»); схильні до мужеложства, вигнані з більш високої групи тощо.

Елементи стратифікації суттєво впливають на психологію особистості та мають ряд властивостей: жорстке поділення на “своїх” та “чужих”; рольові предписання; відповідне клеймування; автономне функціонування кожної страти; субординація в міжособистісних стосунках. Специфічними елементами кримінальної субкультури є: жаргон, кличка та татуювання.

Жаргон – умовна мова. Головна функція якої скрити від оточуючих змістовність переданої інформації.

Сучасний кримінальний жаргон має велику поширеність, проникає у різні інформаційні мережі та використовується не тільки злочинцями, а і співробітниками правоохоронних органів, деякими представниками влади, артистами та ін. Кримінальний жаргон характеризується своєю неоднозначністю. Так одне і те слово може мати велику кількість синонімів («повія» – 180, «донощик» – 125).

Кличка – персоніфіцирована форма жаргонного звернення до представника кримінального співтовариства. Кличка заміняє не тільки прізвище людині, а закріплює і його соціальний статус. У авторитетного злочинця не може бути ображеної клички.

Татуювання (“наколка”, “регалка”, “прошивка”) – знаковий, невербальний засіб передачі інформації. Воно має такі характеристики, як зміст

злочину, належність до певної страти, злочинну спеціалізацію, спрямованість особистості та інші.

Кримінальне спілкування – характеризується специфічними засобами передачі інформації та має поширене застосування серед професіональних злочинців.

Класичними формами проведення дозвілля у криміналітета залишаються: картюжні ігри, вживання спиртних напоїв, спілкування з повіями. Вони є постійними клієнтами казіно, клубів стрептизму та інших весільних закладів.

Сьогодні кримінальна субкультура стрімко розповсюджується у суспільстві. Це є підтвердженням того положення, що вона має інтеграційний характер тобто прагне до об'єднання та згуртованості усіх членів злочинного середовища.

Кримінальна субкультура деструктивно впливає на правосвідомість громадян, підриває віру у законність, розкладає моральні та етичні норми поведінки і особливо у підлітків та молоді. Можливість використання для цих цілей засобів масової інформації дає кримінальній субкультурі додаткові шанси пропагувати кримінальний взірець життя та втягувати у кримінальні співтовариства нових членів.

4. Заходи профілактики і протидії втягнення неповнолітніх у злочинні групи.

У правоохоронній практиці під профілактикою розуміють діяльність, спрямовану на усунення, нейтралізацію або ослаблення криміногенних факторів (причин та умов), що породжують злочини чи правопорушення або сприяють їм.

У науці та правоохоронній практиці термін «профілактика злочинності» використовують як у широкому, так і у вузькому сенсі. У широкому сенсі під профілактикою розуміють діяльність усіх суб'єктів профілактичної діяльності (як спеціальних, так і тих, чий основні функції не пов'язано з правоохоронною діяльністю), націлену на протидію детермінантам злочинних проявів. Під профілактикою злочинів у вузькому сенсі слід розуміти діяльність саме спеціальних суб'єктів, що полягає в розробленні й здійсненні заходів, спрямованих на виявлення й усунення детермінанта злочинності, а також здійснення превентивного впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки.

Заходи з профілактики адміністративних і кримінальних правопорушень поділяються на *загальні* та *індивідуальні*.

Заходи *загальної профілактики* адміністративних і кримінальних правопорушень здійснюються на території обслуговування в навчальних закладах та за місцем проживання дітей.

Заходи проводяться самостійно або у взаємодії з підрозділами МВС чи з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

До заходів загальної профілактики відносять:

- виявлення причин й умов, що призводять до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень дітьми, та вжиття організаційних і практичних заходів для їх усунення;

- проведення зустрічей з адміністрацією закладів освіти та представниками батьківської громадськості;

– проведення у закладах освіти або за місце проживання дітей лекцій і практичних занять, спрямованих на формування в дітей правосвідомої поведінки, навичок здорового способу життя тощо.

Заходи індивідуальної профілактики здійснюються щодо конкретної дитини з метою попередження вчинення нею адміністративних і кримінальних правопорушень.

Заходи індивідуальної профілактики здійснюються *щодо дитини*, схильної до вчинення адміністративних правопорушень, або яка вчинила кримінальне правопорушення, була засуджена до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, та звільнена зі спеціальної виховної установи.

Заходи індивідуальної профілактики спрямовано на особистість дитини, середовище, яке її формує, а також на умови, обставини та ситуації, що призводять до вчинення дитиною адміністративних і кримінальних правопорушень.

Здійснюючи заходи індивідуальної профілактики з дітьми, які перебувають на профілактичному обліку в поліції, поліцейські підрозділів ювенальної превенції виявляють факти вчинення домашнього насильства та своєчасно реагують на них.

З метою здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо дитини поліцейський підрозділу ЮП заводить обліково-профілактичну справу (далі – ОПС) та вносить відомості про взяття на профілактичний облік до відповідної інформаційної підсистеми, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, дітей, щодо яких поліцейські ЮП здійснюють профілактичну роботу, яка охоплює:

- ознайомлювальні або попереджувальні та виховні бесіди з дитиною за місцем проживання, навчання чи роботи;
- ознайомлювальні або попереджувальні бесіди з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин та умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення;
- складання плану заходів з індивідуальної профілактики на підставі вивчення матеріалів характеристик та індивідуально-психологічних особливостей дитини;
- відвідання дитини за місцем її проживання для з'ясування умов проживання, а також чинників, які можуть негативно впливати на неї та спонукати до вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень;
- ужиття інших профілактичних заходів, передбачених законодавством України.

Загальний підхід до класифікації профілактичних заходів

Класифікувати заходи загальної профілактики варто, поділяючи їх на загальні заходи профілактики злочинів та спеціальні заходи профілактики злочинів.

До заходів загальної профілактики правопорушень належать такі:

- кримінологічна експертиза;
- роз'яснення положень законодавства України;
- кримінологічне дослідження;
- профілактична перевірка;

- припис, постанова;
- інформування населення про стан правопорядку, засоби та методи захисту громадян і власності від правопорушень;
- профілактична допомога.

Індивідуальна профілактика правопорушень – це система спеціальних заходів щодо конкретних осіб, які не скоїли протиправних діянь, але перебувають у несприятливих умовах і під їх впливом можуть учиняти такі дії, ведуть антигромадський спосіб життя, скоюють правопорушення, характеризуються формуванням умислу і мотиву на вчинення правопорушень, підготовкою конкретного правопорушення, вчинили замах на злочин, але не довели його до кінця, скоїли злочин і можуть допустити рецидив.

До заходів індивідуальної профілактики правопорушень слід віднести такі:

- профілактичну бесіду;
- роз'яснення законодавства;
- усне попередження про недопустимість протиправних дій;
- офіційне попередження про недопустимість учинення насильства в сім'ї;
- офіційне застереження про недопустимість протиправної поведінки;
- профілактичний облік;
- адміністративний нагляд органів внутрішніх справ;
- соціальний патронаж осіб, які відбували покарання у вигляді обмеження волі або її позбавлення на певний строк.

Для систематичного і цілеспрямованого здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо особи, поведінка якої свідчить про реальну можливість учинення нею правопорушення, така особа підлягає взяттю на профілактичний облік.

Взяттю на профілактичний облік підлягає неповнолітня особа:

- 1) засуджена судом до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;
- 2) звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;
- 3) звільнена зі спеціальної виховної установи;
- 4) вчинила домашнє насильство в будь-якій формі (дитина-кривдник), передбачене статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також щодо якої винесено терміновий заборонний припис чи видано обмежувальний припис;
- 5) яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності;
- 6) яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей;
- 7) яка вчинила булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Підставами для взяття дитини на профілактичний облік є такі:

- вирок (постанова) суду, що набрав(ла) законної чинності, про застосування до дитини покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;

– рішення суду про звільнення дитини від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, крім випадків, коли дитину направляють до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;

– довідка про звільнення зі спеціальної виховної установи для дітей;

– матеріали, які підтверджують факт учинення дитиною домашнього насильства (копія термінового заборонного чи обмежувального припису, рішення суду щодо адміністративного провадження за статтею 173²http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KD0005.html Кодексу України про адміністративні правопорушення);

– рапорт поліцейського підрозділу ЮП про дитину, яка впродовж року два і більше разів притягувалася до адміністративної відповідальності, з долученням копій постанов суду про притягнення до адміністративної відповідальності;

– рапорт поліцейського підрозділу ЮП щодо виявлення дитини, яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей, з долученням витягів з Єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події щодо зареєстрованих фактів безвісного зникнення дитини;

– копія постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення дитини чи батьків або осіб, які їх замінюють.

Підставами для зняття дитини з профілактичного обліку є такі:

- 1) досягнення нею 18-річного віку;
- 2) закінчення строку покарання, визначеного вироком суду;
- 3) набрання законної чинності вироком суду щодо призначення покарання у вигляді позбавлення волі;
- 4) рішення суду про визнання дитини в установленому законом порядку померлою чи безвісно відсутньою або отримання офіційного документа про смерть дитини;
- 5) відсутність випадків учинення домашнього насильства впродовж року після останнього такого факту;
- 6) відсутність випадків учинення адміністративного та/або кримінального правопорушення впродовж року з моменту взяття на облік;
- 7) відсутність випадків самовільного залишення сім'ї, навчально-виховного закладу чи спеціальної установи для дітей упродовж року з моменту взяття на облік;
- 8) обрання стосовно дитини, яка перебуває на обліку, запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;
- 9) відсутність випадків вчинення булінгу (цькування) впродовж року після останнього такого факту.